

LIBERTATEA

Abonamentul: { „Libertatea” (4 pag.) 120 Lei pe an.
 { „Foaia Interes.” (4 pag.) 80 Lei pe an.
 Cel-care abonează pe amândouă, le primește ca 170 Lei pe an și capătă și „Plugarul Luminat”, fără alt adaus la plată.

Foia pentru popor.
 Apare JOIA
 Director: Ioan Moța.

Pentru sărănătate: 400 Lei pe an, trimiși în banii țării aceleia în preț de 400 Lei, sau prin cec de bancă.
 Redacția și Administrația: Orăștie (jud. Hunedoara).

Sărbări — amânate.

Pe ziua de Duminică trecută, președintele Comitetului de organizare al sărbătorilor plănuite pentru Duminică viitoare (9 Oct.) în jurul desvălirii Monumentului M. S. Regelui Ferdinand la Orăștie, — a primit înștiințare dela Alteța Sa Principele Regent Nicolae, că, din pricina doborâului adânc în care se află încă Ourtea Regală, după moartea M. S. Regelui, — nici Alteța Sa, nici alt membru al Ourții, nu va putea lua parte la sărbătorile de desvălire pregătite la Orăștie pentru ziua de 9 Octobrie.

— S'a hotărât îndată amânarea desvălirii și a sărbătorilor plănuite, pentru primăvara viitoare.

Se spune că chiar M. Sa Regina Maria, ar dori să poată lua parte la desvălirea frumosului Monument ce se ridică la Orăștie maritului Său Soț. Cu atât mai vârtos dară, se amână desvălirea și sărbătorile de slavire a fericitului Rege, până când luminata Regină, încununată de Augusta Familie Regală, va putea lua parte, ridicând nebănuit de mult strălucirea sărbătorii. — Spre știrea tuturor cari cu drag au așteptat această zi, — și cu aceeași dragoste vor întâmpina pe cea din primăvară.

Se zidesc școli multe, dar învățători n'avem.

La Cărpiniș, pentru copiii Moșilor, au fost numiți doi învățători — ungurii!

Di Dr. C. Anghelescu, ministrul școlilor, se străduiește foarte mult pentru ridicarea la sate a cât mai multe școli, chiar și în satele cele mai mici, unde a fost poate puțină dragoste de școală în zilele strălucirii, dar unde ea s'a trezit și trebuie trezită în zilele noastre românești.

Această străduință a dîni ministrului a dat roade bogate. În cel 4 ani cât a condus d-sa treburile școlilor, în rîndul trecut, s'au zidit 6000 de școli noi, cu 12 mil. de clase de învățământ. Acum, că a luat iarăși conducerea Ministerului Școlilor, di Anghelescu s'a pus să ducă mai departe truda aceasta pentru a se înzestra și cele mai de pe urmă sate cu câte un locaș de lumină pentru copii.

Dar, pentru a ajunge la acea lumină, este o pedecă! Uite ce: Avem 38 mil. de învățători. Între aceștia foarte mulți sunt cari n'au umblat la Școala de Învățători. Au fost luați de unde s'au găsit și cum s'au găsit, cât bărbați, cât femei.

Aceștia, nefăcând niciuna din meserii, nu se pot pricepe la ea. Și cu toate acestea, se spune că mai avem lipsă de vre-o 30.000 de învățători. Învățătorii cei luați de unde ai putut, vor trebui înlocuiți

cu de cel anume pregătiti și atunci lipsa de învățători e și mai mare: Ne mai lipsesc atîta învățători, pe câți avem azi!

Ne întrebăm, de unde îi vom lua? Tot așa, pe cine vei găsi și unde-l vei găsi? Di ministrul spune că cele 100 de Școli de învățători (Școlile Normale) înscrind ne împlinesc goala aceasta. Greu o credem. Doar avem cunoștință despre o Școală Normală, care anul trecut a dat gata 7 învățători, dintre cari vre-o 4 sau dus la — școala de preoți!

Pe calea aceasta nu vom avea învățătorii de lipsă nici odată. Căci pe câți les noi din școli, trec din cei vechi la penzile sau pe ceașaltă lume. Ar trebui făcut ori-ce, ca Școlile de învățători să atragă la ele mai mulți tineri, de 2 ori și de 3 ori pe cât atrag azi! Iar pentru a o ajunge aceasta, trebuie date ajutoare mai mari (fie ca Internate, fie ca burse) pentru tinerii Școlilor Normale. Și și încolo în viață, învățătorii să fie ajutați a ajunge la o bunăstare și mulțumire, care să fie îndemnul pentru alții, a se face învățători. Așa cum e azi, nu e bine. Dăm o pildă mai nouă, trezitoare de mirare și îngrijorare:

În țara Moșilor, în satul Cărpiniș, aproape de Abrud, am cîștit prin fot (Victor Albel din Aiballia) că revizorul Marian Sasa a numit învățătorii — doi Ungurii!

Să se știe din mormânt moșii copiii dela Școala din Cărpiniș, să vadă că în 1927, în România-Mare, pe seama copiilor lor, nu s'o găsit în întreagă țara un în-

vățător de Român, care să-l învețe dragostea de Neam și de Dumnezeu, decât niște copii de-al ugarilor, cu cari s'au luptat ei pe viață și pe moarte pentru limbă, lege și pentru dreptate, de „care ei n'au avut parte”, — ne cred că ar sta mult cei doi unguri în Cărpiniș!

Cine să le povestească copiilor în școală mai frumos vitejii Moșilor pentru dezrobirea neamului, lupta dela Fântâniele, spaima Turzii de oștile lașcului:

„Iancule, Măria Ta,
 „Lasă Turda n'o prăda,
 „Că și dăm bani cu ferdela
 „Și galbenii cu miera”...

— cine să le spună frumos și cu suflet aceștia copiilor de Moși: cei 2 învățători de unguri?

Iaca la ce ne duce lipsa mare de învățători, și iaca de ce acesta trebuie să fie un mare gând al dîni Ministrului, dacă e ca zidirile multe de școli ce se fac, să nu fie case pustii, sau vetre coparite de cenușă, în loc să fie adevărate vetre de lumină și de înălțare sfîntă, care să ne dea în cerând acel popor lălmănat, pe care cu toții îl dorim.

Cu învățătorii ca cei numiți de di revizor Sasa la Cărpiniș, nu se face pe aici țara pe care ni-o dorim! Sau nu e așa d-le Sasa?

Inv. I. Cr.

Infrățirea solilor dela ziarele latine.

Însemnatai Sfat al trimișilor marilor ziare latine, din toate țările de sînge latin de pe glob, pe care l'am vestit în numărul trecut — s'a ținut în București după programul (planul) ce l'am arătat în acel număr.

Solii scrisului neamurilor latine au fost primiți cu mîreș și însuflețit alalu dela intrarea lor în țară, până în Capitală și până la ieșirea din țară! Țineți așazicînd în ospețe și pe brațe!

Ei s'au bucurat foarte, și în sfîntările, avute au spus ce află ban și ce încă alab pe la noi. Au spus că ne-au aflat mai bine decum nădăjduiau, căci multe vorbe rele au răspândit despre noi gazetele strălune, scrie de oameni ce ne urăsc (fiindcă nu-i lăsăm pe ei sluguri atîpînd peste noi în țara noastră!).

Oglîndește sufletul aproape al tuturor acestor meșteri ai scrisului și luminați gânditorii, — aceea ce au spus gazetarii veșți din Spania. Ei au adresat poporului român un glas de salut, care zice, printre altele:

Cînd am pășit pe pămîntul României, inima ne-a bătut ca anul om care intră întâia dată în căminul unui frate iubit, dar aproape necunoscut, din pricina unei despărțiri de rășii ani de zile.

Nu ne simțim deloc străini la voi: Popoarele noastre se asemănă și la înfățișare și la suflet și la graii!

N'aveți voi monumente vechi (Statui și alte semne ale marilor fapte din trecut), căci până așil zideau bisericile pompoase și palate, voi țineți pept valorilor barbare!

Cînd ne vom întoarce pe pămîntul nostru, inima toată ne va întreba, ca în vechii cîntec spaniol:

— Ce s'a făcut fratele mai mic?

Și noi îi vom răspunde:

— L'am văzut! E mare! E bogat. A luptat și a învins mîile de dușmanii. Ne era teamă că nu ne mai cunoaștea, căci laptele și mîncă l'ar fi făcut să uite pomenirea părinților noștri. Dar cînd ne am strîns în brațe, am înțeles, că el rămînuse același frate drag; același sînge curgea fierbînd în inimile noastre înălțate!”

Celalții soli, la fel au grăit fraților lor zăriști români, — și cu gânduri și simțiri la fel au plecat dela noi.

Vom vedea ce vor scrie solișii aceia și vom spica din scriselile lor, — spre luminarea cetitorilor acestor fol.

Încă o pildă a Americii.

Primește studeșii din țări străine, ca să învețe acolo în America, — dar spoi: să plece acasă!

State cari priveac departe în viitor, au băgat de seamă, că viața americană atrage foarte, și par'că e mai dătătoare de mulțumire decît viața de pe la noi (deși în mare parte această credință e — deșartă).

Ca urmare, au început a trimite în timpul din urmă echipe (cete) de tineri studenți, să-și dezvoltă cunoștințele în America, pentru a aduce acasă multe învățături prinse acolo, — mai ales pe tîrîmul tehnicii (a mașinărilor de tot felul) cari ajută așa de mult la înflorirea și îmbogățirea Americii. De pildă Germania trimite în acest scop câte 100 de studenți germani în America. Din Franța, din Italia, se duc asemenea.

Acum s'a porcit pe acest lucru și Ungaria. S'a făcut întrebare la America, dacă s'ar primi bucurosi

și studenții unguri în același scop? Li s'a răspuns de Oficiul Central al Studenților Americani, că da, vor fi primiți, dar cu legământul că: după un an practică pe acolo, se întorc toți acasă!

Care va să zică: învață ce ai de învățat dela noi, dar apoi — pleasă acasă! Nici așa, cu știlința ta din Europa, întregită cu știlința găsită la noi, nu te vrem printre noi, streine! Pentru viața dela noi creștem noi pe copiii noștri, și streinii n'au loc printre noi!

Înțeleg conducătorii țării noastre lecția de apărare a țării, a pământului strămoșesc, a dreptății la viață a neamului băștinaș, pe acel pământ, — lecție ce reese așa de vie din răspunsul de mai sus?

La noi viața toți vagabonzi lumii, se întig aci și spăculează, înșală, fură, și în loc să ne apărăm de ei — le dăm noi sprijin (pentru câțiva arginți) să stea aci, să lea pâinea din gura copiilor noștri!

Ascultarea plângerilor Moșilor.

— De-ar da D-zeu să fie locuite! —

Pe Sâmbătă s'a dat de veste comunelor din Munții Apuseni, să și trimită câte-o solie stând din primarul, notarul, preotul, învățătorul și 3 țărani din cel mai luminat, la Huedin. — că pe acea zi vin acolo 3 Miniștri (Al. Lăpădatu, I. Incalet și I. Nistor) și 2 subsecretari, — cari le vor asculta plângerile, și ce vor putea, vor implini aci pe loc, — iar jalbele cari cer încă ceva cercetări și timp, vor fi hotărâte de sfatul Miniștrilor.

Se vor asculta solțiile comunelor: Bălcești, Bateni, Cătățele, Emilieni, Răchile, Rîșca, Rogojelu, Săculeni, Trașiș, Valea-Drăganului, Vânători, Vișag, Dăugăul-Marc, Lăpușești, Măguri, Măricel, Muntele-Rece și Răcătău.

Vom urmări cele ce se vor face acolo. Pe bunii noștri cetitori din părțile Haediniului, cari au fost la fața locului sau la ascultare, îi rugăm, să ne trimită știri, spunând numai adevărul deplin, — ca să ajungem a putea ști și a spune și altora, că ce fac aceste Comisii pe unde trec?, cum își implinesc rostul lor? Ca să știm cu toții, ce luare aminte și ce crezământ să dăm acestor comisii, trimise chiar de guvernul țării, pentru a cerceta nemulțămirile locuitorilor.

Dela frații din Sârbia.

Frații noștri din Bănatul sârbesc, nu pot încă uita amarul sufietesc ce au îndurat în alegeri. Căci ei își făcuseră socoteala, că, fiind la o altă, pot alege cel puțin un Deputat român, ca om al Partidului Românesc. Și și puteau. Și aveau bună nădejde că aleg. Dar în zilele din urmă s'a virit printre țărani o ceată de cărturari, cam corturari, trecuți pe partea Sârbilor, și au nebulit de cap pe mușii români să țină cu

partidul sârbesc dela putere. Și, ca în alegeri, oamenii slabi se prind foarte ușor. Și a căpătat lista Partidului Românesc abia vre-o 5000 voturi, și așa n'a ajuns a avea un Deputat al său.

Acest lucru atât de mult a durat pe bunii Români, că ei, prin gazeta lor „Nădejdea“, și azi scriu tot plini de durere și de scârba, pentru purtarea proastă a celor treceți la potrivnicii neamului!

Române — gural

Pe ziua de Duminică 2 Octobrie, dl. Corneliu Z. Codreanu, avocat, conducătorul „Legiunii Arhanghelul Mihail“ luptătoare pentru apărarea pământului strămoșesc de cotorpirea evreiască, — a vestit că va ținea la Galați o „Conferință“ (o cercetare cu amănunte) asupra rostului luptei acesteia a neamului.

Politia din Galați nu i-a dat voie să țină Conferința, până nu-i va veni îndrumare de la Ministrul de Interne din București, dacă poate să o țină sau nu? Și răspunsul n'a sosit până la ziua Conferinței, și așa nu s'a putut ținea.

„Sokolow“ și alți trimiși ai dușmanilor țării noastre din străinătate, au fost primiți cu alai și Politia țării le deschidea drumul ca la Prințul sau Regi, — un tiner român nu poate vorbi în țara lui, pentru a apăra drepturile neamului în țara sa!

Unde va duce această „politică“ a guvernelor noastre? La pace și bine, cred ele?

Un ministru care vrea ceva, dar — nu poate!

Precum am mai pomenit în alt număr, Ministrul pentru Agricultură și domeniul dl. Argetolanu, primind multe plângeri despre nedreptățile ce s'au făcut de Conzillerii Agricoli și de economii cu împărțirea moșilor, s'a hotărât, să și bage nițel bățul în vespar și să mai lea de ceafă pe unii din cei mai groși la ceafă și la obraz. A trântit câteva suspendări (înălțurări din slujbă) și a pornit procese de împedire a lucrurilor cu acești răi. Dar deși, unde pune degetul, în orice județ, dă peste o bubă neagră de asta de-a Conzillerilor, — de-o vreme nu se mai aude nimic de cel prinși de urechi, nici că și ar mai întinde mâna spre alți și alți „eroi de al împroprietării“. Nu. Că aceia de aceea au lucrat așa îndrăzneț (ca să nu zicem tâlhăreț), fiindcă au avut, — și mai au și azi, — sprijinul lor bun și sigur, chiar acolo în Ministeriu, aproape de d. Ministrul.

Acolo se află cel care le dădea lor îndrumările că ce să facă! Să întrebe numai d. Ministrul Argetolanu pe dl. Cipăianu, că nu-l cunoaște oare pe acela de care noi scriem?

De acel „stălp“ al meșterilor

conzilleri și agronomi, se vor frânge pornirile dlui Ministrul Argetolanu... Acela va trage frumos și „artistic“ mușamela (poneava) care să le coplese pe toate și cei urmăriți să rămână liberi, „batișă curată“...

Iarăși

O măsură de jumătate.

Un ochiu vede bine; celalalt e... cu albeață?

Ziarul liberal din Cluj, „Națunea“ scrie, că, în sfârșit, domni: Ministrul Alex. Lăpădatu, care face cercetări asupra unor nemulțămiri din popor și de priște muncitorii din Ardeal, însoțit de dnl. subsecretari de stat Tătărescu și Cipăianu, — au descoperit și dumnealor acum, ceea ce pe la noi o știu de ani de zile și copiii cei mici, că pe Valea Marșului și prin Munții Apuseni, sunt mulțime de întreprinderi pentru tăierea pădurilor și negoțel cu lemne din ele, cari își aduc lucrătorii streini de oriunde, numai ca să nu dea de lucru locuitorilor români din partea locului iar în timpul din urmă, negoțel cu lemne intrând într-o stare de incetare, întreprinzătorii sunt siliiți a-și lăsa mai încet lucrul în păduri. Așa, ne mai având trebuință de atâtea lucrători, câți au azi, dau drumul din lucru lucrătorilor români, și nici decum celor streini aduși de ei, foarte mulți, pe acuns, fără să aibă macar hârtiile în bună rândălală.

Acum, vestesc domni cu cercetarea, că, aflând dumnealor că așa lucru, — pe aici așa de mult știut, strigat pe toate căile, prin foie, prin adunări, prin scrisori-plângeri către cel dela putere, — au dat îndrumare deregătorilor din aceste ținuturi și Siguranței, să lea sub nouă cercetare pe toți lucrătorii streini din cercurile lor și pe care-i găsec cu hârtii în rândălală, să-i îndrume spre locul de unde au venit!

Oamenii ce ne place să credem cuvântul altora, ne bucurăm și de făgăduința asta, — în nădejde că n'o să rămână numai făgăduință, ca atâtea altele făcute de domni din scaunele de stăpânire, dar uitate prea curând.

Dacă asta s'ar face cum se zice, ar însemna ceva: Că, dacă oamenii bătuți de D-zeu au dat pădurile țării aproape toate în întreprindere la străini, și nu poporului din apropierea acelor păduri, (care, adunat în Obștii și Cooperative, ar fi putut și el să le lucreze bine și cu folosul întreg pe sama lui), — să capete acel popor cel puțin de lucru în acele păduri, ca din asta să aibă un venit mai de dai Doamne. Iar lucrând și azi și mâine printre acei streini și sub „comanda“ lor, — vor învăța cât mai cu bun temelu lucrarea pădurilor, și ca mâine vor putea cere, la alți conducători de țară, să le dea lor întreprinderea înseși, să-l lase a

fi ei stăpâni în pădurea lor, pe gila lor, nu numai slujii și robotași! Ar fi cel puțin o pregătire a unor stări mai bune în viitor!

— Dar, să ni se ierte o întrebare:

Cum de d-nii din vorbă, ca trimiși și cercetași ai guvernului prin văile Ardealului cele ce multe întreprinderi, — dumnealor, cari au fost și pe Valea Jiului, n'au văzut, că și pe Valea Jiului, cea cu marile întreprinderi de mine (băișeguri) de cărbuni, stărilor sunt tot așa, precum spun că sunt la întreprinderile de tăiat păduri?

Și aci, ori ce zdrențos gonit de foame din Ungaria, fle ungar, fle jidan, cum dă față cu d. inginer Lagoss: István, are lucru sau scaun de „supraveghetor“, peste lucrătorii români, deși el nu știe nici o boabă românește, — iar lucrătorii credincioși români, chiar când sunt bolnavi și recomandați de Doctori pentru o slujbă mai ușoară, — sunt dați înapoi, scoși chiar afară, — cum a pătino Augustin Igna (vezi scrisoarea din Valcan a acestui Igna, publicată în revista „Pământul Strămoșesc“ dela 1 Octobrie).

Nu prea pricepem noi, cum un ochiu al domniilor cari fac aceste cercetări vede bine lucrurile, colo la întreprinderile de păduri, iar celalalt ochiu e cu albeață, când e să vadă ce e cu lucrătorii de pe Valea Jiului!

Și aci, dl. Miniștri și subsecretari de miniștri, ajutoare de miniștri, — și aci se dau chiar în aceste zile, lucrătorii afară din lucru, — și se scot numai Români!

Sau numai Românilor din întreprinderile de păduri li se face nedreptate când sunt înălțurați sau lăsați fără lucru? Numai ei sufar pe urma acestei răutăți a streinilor? Cei de pe Valea Jiului sunt așa boerși și plini de bine, că au simț când sunt dați afară și când văd că streinii stau mai departe, privindu-l de sus, desprețitor, pe nenorociții de Români, cari și în țara lor, la porunca streinilor, sunt loviți așa?

Pe unii să-l luați sub scutul vostru, puternicilor domni, dar pe celalalți să nu-l părăsiți!, — iaca ce vă cerem.

Din Bucovina.

Dle Redactor! Ca cetitor al foilor D-voastre, văzând în numărul trecut o dare de seamă așa de lungă despre „Am fost la Petroșeni“, — îmi venea, ca Bucovinean, să închid foala și să nu cetesc acele lungi coloane, că — nu mă privesc, fiind vorba de ceva atât de localnic, din viața unei comune din Ardeal.

Dar al doilea titlu: „Un ochiu ne-a răs, altul ne-a plns“, — m'a atras și m'a făcut să citesc tot. Și mi am zis: Mă înșelam crezând că aci se scrie ceva ce privește numai pe localnicii dela Pétroșeni sau de pe altă Vale, dintr'un ținut

restrâns... Și nu pot din destul stăru-ri pe lângă frații mei cetitori din Bucovina, — ca și din Basarabia, — a folii D voastre, ca să cetească ca și mine aceste scrisori acolo — Căci nu sunt acele stări de lucruri numai în Ardeal, ci, durere, poate în măsură și mai grozavă, pe la noi, în celelalte capete de țară, în Bucovina și Basarabia, alipite la România, — decât pe la Petroșani!

Pe Valea Jiului, izmășii noștri frați Ardeleni, au îndrăznit macar să ridice un steag național în numele Comercianților și Mese-rișilor români, ca semn că voiesc lupta, și s'au gata să o deie! — Dar pe la noi, și în sora Basarabia, nici n'am ajuns a ne gândi la ridicări de astfel de steaguri!

Pe aici suntem atât de copleșiți de strelni, și ei se răvarsă mereu peste noi, — încât nici nu se găsește ridicătorii de steag! — Și nu, pentru că deregătorii dela noi sunt încă atât de înstrăinate și imbrățite cu strelnii — așa fiind îndrumați dela central puterii de stat, de partidul liberal la putere, — încât o mișcare mai înimoză românească se înceacă tot așa în nepăsarea deregătorilor românești și în lipsa de sprijin din partea lor, — ba încă mai rău!

Ce ați scris despre acea Vale, e dureros de adevărat și pe la noi. Și se pare că cei dela cârma țării, privind lucrurile numai din punct de vedere de partid, — și așa primind pe ori cine în apropierea lor dacă acela e destul de viclean să se dea drept „partizan politic” al lăor, — cad pe la noi în păcate și mai grele decât cele ce le arătați că le au săvârșit deregătorii d'voastră de acolo.

Namă o pornire nouă, sănătoasă, venind din sus în jos, ne poate da bună nădejde de scăpare. — Dar acea pornire nu o vedem și nu putem prevedea macar o ivire a zorilor ei!

Auziți și părerea altora.

— Despre Valea Jiului. —

În numărul dela 1 Octombrie a marelui ziar românesc „Universul” din București, vedem tipărită o dare de seamă asupra Sfinșirii Steagului tricolor al „Reuniunii Mese-rișilor Comercianților și Industriașilor Români de pe Valea Jiului”, de care am scris și noi.

Vestitorul marelui ziar, începe cu descrierea slujbei Dzești în biserica ortodoxă, laudând vederea împodobită a sfintei biserici, și scoțând la iveală cântarea „Cărul Orfelinatului de Fete” din Deva, condus de maestrul său d. prof. Ignaton, care a fost minunatul Pomenim și noi cu drag acest adevăr despre corul numitului orfelinat și talentatul său conducător.

Describe apoi mersul sărbării, arătat și de noi cu amănunte. — cortegiul, Sfinșirea, vorbirea, ținutarea cuclor, Banchetul Ședința festivă și pe urmă Concertul, des-

pre care spune că a fost la fel, foarte reușit (dat de acelaș Cor de dșoare, condus de d. Ignaton). „Păcat, spune, că sala a fost pe jumătate goală”...

Apoi încheie arătându și și d sa judecata asupra ținutei capilor deregătorilor române față de sărberea cea merită a fi o bună înălțătoare de suflete pe acea Vale. Vestitorul „Universului” spune:

„Tinerii la „Apollo” (sala de joc, după concert), — iar atâta dintre șefii autorităților (deregătorilor) române, cari nu aflaseră (?) de ce se petrecea în comuna lor, — au petrecut la „Emke” (societatea pentru maghiarizarea Ardealului) și la cafeneaua „București”... (a unui străin). — Și încheie:

„Două lumi! — dintre cari va birui cea curată!”

Cu alte cuvinte: Și acest vestitor al unui mare ziar român, a fost izbit, ca și noi, de ce a văzut în acea zi la Petroșani! Și spune că a văzut acolo „două lumi” ce se bat în capete: una a tinerimii, cea „curată”, care își desfășura sufletul românesc, și alta a deregătorilor române, cari iubesc mai tare pe „Emke”, decât concertul dulce al orfanilor ce cântau ca fetele.

Iar dacă din aceste două lumi una e cea „curată”, — cealaltă cum e?

Le e tot atât deregătorilor românești din acest județ atât de românești, să se vorbească de ele în acest fel?

NOUȚĂȚI

Generalul Berthelot vine de nou în România, însoțit de vestitul Bierlot și alți învățați în fabricarea de avioane (mașini de zburat).

La Brașov, precum se știe, se înființează Intâia Fabrică de aeroplani în România. În 11 Octombrie se „înagureză” (se dă vieții, lucrării) această fabrică la Brașov, și marele pretin al României, Generalul Berthelot, ține să fie de față cu câțiva specialiști vestiți francezi, pentru a da și ei toate îndrumările de lipsă însemnatei întreprinderi românești.

Prețurile mărfurilor în țara noastră nu vreau încă să meargă în jos, deși n'ar avea cuvânt a se urca în sus. Ba au chiar crescut cu ceva. Anume s'au urcat în Septembrie cu 2 la sută, față de prețurile din luna August.

Iar asemănate cu cele din 1916 (anul intrării în război) prețurile sunt de 52/31 ori mai mari azi.

Advocat nou în Orăștie. Vestim cu plăcere, că un nou avocat român și-a deschis Biroul advocațional (cancelaria de avocat) în Orăștie: dl Dr. Isidor Rada. Biroul dsale se află în casele Dr. David (în fața judecătorei, mai la dreapta).

Dorim noului avocat spor și viitor strălucit.

Locotenent căzut și înecat în Dunăre. O dureroasă nenorocire s'a petrecut în 30 Sept. noaptea pe Dunăre: Un locotenent de grăniceri, mergând cu o șalupă pe Dunăre, pentru inspectarea posturilor de pază, — la întoarcere despre Sulina la Brăila, a luat de pe marginea șalupii și a căzut în Dunăre. Apa având acolo vânturi, l'a atras la fund și l'a înecat, și toată străduința celor de pe șalupă de a l'ajuta, a fost în zadar. A fost înmormântat cu paradă mare, ca soldatul bun căzut în slujbă pentru patria lui.

Bandele de tâlhari la drumul mare sunt tot mai multe și îndrăznețe. De curând în pădurea prin care trece drumul dela Mânăstirea Neamț, spre orașul Târgu-Neamț s'a dat a doua lovitură de bandiți. Au oprit un șir de trăsurii în loc, au silit pe cei din ele să se dea jos, să se culce cu fața la pământ, și care se mișcă, va fi pușcat cu o vrabie! I au jăfuit de tot ce aveau scump la ei, — apoi le-au dat drumul cu buzunarele goale. Nainte cu vre-o 3 luni tot acolo au jăfuit și posta, luându i toți banii ce-i ducea spre oraș.

Acum, la 1 Octombrie, s'a dat o astfel de lovitură în apropiere de Nisporeni, județul Lăpușna (Basarabia). Doi bandiți (tâlhari) au oprit un automobil în care mergea un Agent fiscal și încă 3 persoane. I au jăfuit de 150.000 de Lei ce aveau de dus la oraș, — bani din dări, — apoi unul din cei jăfuiți pe care l'au auzit că s'a plâns că e bolnav, merge la doctor, ce se face?, l'au dat napoi cîșul și 400 Lei de cheltuielă, și șoferului 100 Lei, — apoi li-au dat drumul și el au perit în pădure.

Dăm aceste foi,

celor ce nu le au azi, pe cele 3 luni din arma ale anului (Octobrie, Nov. Decembrie) ca foie de probă, cu numai 30 Lei (în loc de 45!) Trimiteți după ele cât mai mulți!

Un foarte îndrăzneț furt de bicicletă. În 3 Septembrie după-amiază, un tiner bine îmbrăcat, curățel, cu înfățșare de orășan, a venit la d. Hans Stefani din Orăștie și i-a spus: „Am auzit că aveți o bicicletă de vânzare”.

Am bicicleta, i-a spus d. Stefani, nu mi-i tare de vânzare, dar dacă o plătești la preț, și-o dau. S'a uitat strelnul la bicicletă, i-a plăcut de ea și a spus: — Vin mai încolo, mai lăsați ceva și o iau.

Spre seară a venit din nou. „Vă vîpăr bicicleta. Dar s'ă probez puțin.

— Unde s'ă probezi acum spre seară? Probează'o aci prin curte. — Nu, iaca o sută două de pași aci pe drum și napoi, și și-o iau.

Nebănuitor, proprietarul l'a lăsat. A ieșit după el în stradă. Căla o ia cu „proba” pe drumul ce duce către gară. Dl Stefani se duce în arma lui. El vede că încărnește la cîștirea drumului, și că dă tot mai lute din picloare spre biserică în jos; atunci strigă după el:

— Auzi, d-le, destul, întoarce-te!

Ași Căla dă cu „proba” tot mai repede pe drum spre leșirea din oraș, și — „probă” a rămas! Nu se știe încotro a luat'o: spre Geogin sau pe drum spre Șibot încolo, sau pe unde?

Cel ce ar putea da ceva deslușiri pentru prinderea îndrăznețului hoș, — ar face lucru bun.

Datoriile vechi, ale Căilor Ferate.

Anii de după războiu au adus statul nostru în grelele împrejurări de a avea multe trebuințe și puțină puteri materiale pentru a face acestora tatarora față. Îndeosebi pentru multele trebuințe ale Căilor Ferate, s'a lucrat mult la Fabricile din țară, — dar statul nu și putea plăti datoriile ce creșteau la aceste fabrici.

Abia acum se spune la București, că s'a ajuns la atâta ca statul să se gândească și la învechitele datoriile ale Căilor Ferate. Se vestește saume, că Ministrul de Finanțe a luat toate măsurile, ca să se plătească cele 700 de milioane Lei cu cât dărește Fabricelor din țară pentru ce au lucrat Căilor Ferate. — În străinătate s'a lucrat de mai mult, dar acolo s'a plătit la vreme, după înțelegerea avută.

Dl Dr. I. Solomon, medic în Orăștie, își anunță reîntoarcerea din concediu și că dă consultații între orele 8—10 a. m. pentru Casa Cercului, iar pentru ceilalți dela 10 până la 12 ore. (1174) s—s

În Mexico încă nu e liniște. Catolicii simțindu-se nedreptățiți de asprele măsuri ale guvernului în treburile bisericești, — ies mereu planuri de răzburare și chiar de tulburări, pentru a sili guvernul să și schimbe ținuta față de dâșii. Zilele astea au fost arestați 29 de catolici, bănuți a fi pregătiți noi planuri de tulburări, — după ce lucrurile se mai linișțiseră. Urmasa a fost, că cete mari de catolici înarmați, au cercat să libereze pe soții lor arestați și în luptele cu poliția și armata au căzut 89 dintre cei răzvrățiți. Așa nu se poate ști când va fi iară pace deplină în mult zguduitul Mexic.

— Mai nou vin știri de izbucniri revoluționare sângeroase!

Bicicletă furată. Subscribului mi-s'a furat în ziua de 3 Septembrie o bicicletă aproape nouă, foarte bună, marca „Dürkopf”. Cel ce ar descoperi pe înstrăinătorul ei, și m'ar pune pe urma lui, — primește un premiu de 1000 Lei.

(1193) 1—1 Hans Stephani, Orăștie.

Pentru Dame.

Se face cunoscut stimatei Dame, că au sosit Moștelele cele mai nouă de pălării în Salonul de Pălării a dnei Török Bálintné, Orăștie, Str. Mihael Viteazului 23. s—s

Evidența Nr. III

coale pentru schimbările în ramurile de cultură a pământului, — coale externe și interne, — și Procesul verbal ce se ia, — se găsesc gata la Tipografia „Libertatea” din Orăștie, cu preț foarte redus.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștință instituțiilor cooperatiste din Ardeal, că în ziua de Joi 6 Octombrie a. crt. ora 8 dimineața se va ținea un nou examen de admitere la Școala de Contabilitate și Educație Cooperatistă din Ludoș (J. Turda), pentru ocuparea a 25 locuri rămase vacante.

Condițiunile în detaliu se găsesc în foaia noastră, Nr. 37 al „Libertății” din 6 Sept. 1927. (ad 1162)

Din alte țări.

Ce s'aude din Rusia?

Că se pregătește în taină, în ascuna, o întregă fâșătură de însoțiri, a celor ce vor să scuture o dată de pe grumazul Rusiei, ticăloasa stăpânire bolșevică. Societățile lor se numesc: „Frații adevărului” și năzuiesc să albe răzimirii tari în toate orașele, în toate ținuturile țării și în armată, pentru ca, la prilej potrivit, să dea lovitură de răsturnare a bandei ce azi își bate joc de un popor și de o țară mare. Prin foii tănuite, ei își îndeamnă tovarășii așa: „Lovește șerpele în cap!”. — Și pân' acum au dat câteva lovituri, fără a fi descoperiți de poliția sovietică. Se crede că e sămânța, din care se va ridica marea armată ce va schimba stările rușinoase de azi din Rusia. — Atunci vor urma acolo zile cumplite pentru Jidanii și cumplite pentru noi! Că or să se ridice iară roluri-roluri de lăcuste cu perciuni, de o să întunece zarea, — venind spre România... Și, firește, noi, „civilizați”, „liberali”, „omenoși”, o să i primim pe toți... Că n'avem destul...

Cehoslovăcia

are prea mulți lucrători, încât dă din ei străinătății.

Boemia era și înainte de războiu, țara în care înflorea industria cu multele ei fabrici. După războiu au sporit încă fabricile de tot felul. Totuși, fiindcă țara s'a mărit, adăugându-i-se județele Slovaciei din Ungaria. Dar fiindcă bieții Slovaci au țară multoasă săracă, încât nu pot trăi din rodul ei, dânzii trăsesc mai mult pe drumuri, așa ca Moșii noștri. Ceștia cu ciabere și cercuri, cea cu „drot” (sărmă) de legat...

Nona lor stăpânire a cercat să dea de lucru la cât mai mulți în fabricile sale, — dar nu-i poate mulțumi pe toți, că s'au mulți cel lipsiți. Ei alergau cu „drotă în spate” toată Ungaria, și Ardealul nostru, și tot mai câștigau, dar acum, închiși între hotarele lor și în Boemia, nu și mai găsește rostul.

De aceea ocărnuirea Cehoslovăciei, guvernul din Praga, a început a și bate capul cu săracii de acest fel, prea sporiți în țara sa. Și a ajuns la încheerea, că n'are cum le ajută, decât căutând loc de așezare pentru ei, în afară de țară. Căutându-le loc potrivit de așezare ca coloniști, s'a ajuns la înțelegere cu guvernul francez, să i primească pe insula Corsica din Marea Mediterană, țară caldă, cu frumoasă economie de vite și pescărit, — unde însă locuitorii ar mai încăpea pe de 2 ori câți sunt azi.

Așa, în carând vom vedea cum o țară cu prea mulți oameni săraci, neputându-le da de lucru, începe a i trimite ca coloniști în hotare

străine, unde să le fie și lor bine. De altfel același lucru îl face și Italia, a cărei guvern asemenea îngrijește de așezarea rotarilor sale de prea mulți săraci. Ea îi așează mai ales prin America și vecinătățile Americii.

Ce fac neamurile lui Marmorosch-Blank?

Iacă ce lucru frumos: Siguranța statului a descoperit o nouă și primejdioasă fâșătură de spionaj împotriva țării, în folosul Rusiei: Inginerul Paul Schor, din Maria Loebel (soția medicului căpitan Loebel) și doctorul Josef Technovski. Ei au fost arestați. La Schor s'au găsit hârtii însemnate cu știri despre armată. El, când s'a văzut prins, a vrut să sară pe fereastra hotelului, ca să se omoare, dar a fost împedecat. Doamna Loebel a spus, că ea a făcut parte din tovarășia de spionaj, dar înainte cu 2 ani (șădar „întreprinderea” e veche) acum, însă, de când s'a măritat, n'a mai luat parte la spionaj. Spune cum Schor aducea îndrumări din Praga (că aveau puncte de legătură și în Boemia și în Rusia și te miri încă pe unde), îndrumări scrise cu cerneală ce nu se vede. Aci apoi o spălau cu o apă care face să lăse la iveală cerneala, ceteau și lucrau după poruncă. Ea primea 700 dolari plată pe lună, Technovski 800 dolari...

Toți trei sunt Jidanii și vor mai fi prinși și alții, ca ortaci ai lor, printre cari fiul lui Dr. Silbermann din Roșiori-de-Vedé, student în Brunn, unde învață ca să vie Doctor în România, iar pân'atunci face și spionaj împotriva țării. — ca semn ce dragă o are. Indată ce vine în țară, va fi pus — de înțeleapta ocărnuire română, — doctor de circumscipție sau de oraș, încredințându-i lui grija de sănătatea poporului român, pe care de pe acum dovedește ce mult îl iubește, — ca și toți doctorii cei de-o credință cu el!

Iar căpitanul Doctor Loebel care face și azi slujbă în armata română, și soția sa spioaj pentru Rusia, — ne arată ce înseamnă ofițerul Jidan în armata țării!

Prețul banilor:

Un dollar american	Lei 161.—
Un franc francezesc	635
Un dinar sârbesc	3.—
Un franc elvețian	31.20
O coroană cehoslovacă	480
O liră englezească	786.—
Un franc belgian	2250
O marcă germană aur	39.—
Un pengő unguresc	29.—
O coroană aur austriacă	24.—
O drahmă grecească	2.30
O liră turească	80.—
O liră italiană	8.80

FARMACIA VLAD, ORĂȘTIE,

LANGĂ LICEUL „AUREL VLAICU” strage luarea aminte on. public din loc și jar, că este înzestrată cu toate solarile de medicamente (leacuri) și preparatele cele mai nouă și renumite!, precum și cu tot soiul de pansamente, parfumerie, săpunuri fine, articole de gumă, etc. Prețurile cele mai moderate. (1927) 9-10.

Tara în care mișonii se înalță la trepte de idoli!..

— Iuda, — Sacco și Vanzetti. —

Se știe că stăpânirea evrească, după ce a pus mâna pe frâncie Rusiei, — a ridicat o Statuă (platră de pomenire și preaslăvire) lui Iuda, spunând că e marele „erou” care a îndrăznit a se ridica împotriva lui Iesus și a i da perzării, ca pe un răstăcător (făcea adevă răv, că voia să schimbe spre bine legea evrească!).

Acum, mai nou, sciești domni ai Rusiei, au dat o nouă dovadă de acest fel:

Marinarii bolșevici de pe vasele din Marea Neagră, au prins, de curând, un vapor egiptean, în apele României. Vaporul venise în treburi comerciale (de negoț). Ce-or fi având Rușii de împărțit cu Egiptul, nu prea știm, destul că prințând vasul egiptean, l'au luat ca prizonier, ca pradă de războiu, și l'au pus în slujba vaselor lor de mare.

Iar fiind noul vas, un membru nou al marinei bolșevice, l'au dat nume nou.

Știi ce nume i-au dat?

— „Sacco și Vanzetti!” Numele celor doi anarhiști mișei (Jidanii italieni), cari au fost de curând ucși în scaunul electric din America, pentru păcatul lor.

Asta e la fel cu ridicarea unui monument lui Iuda. Prin botézul acesta, Rusia de azi arată (adecă mișei cocoșăți în capul ei), că: ea proslăvește tot ce e spre stricarea, spre dărîmarea bunei rândueli din țării! Ea slăvește vânzarea, fie ea făcută chiar și față de Fiul lui Dumnezeu, și slăvește pe cei ce au cercat răsturnarea bunei rândueli în țările în care trăiau!

OPREAN AUREL PRĂVĂLIE DE MODĂ

A sosit marfă nouă, cu prețuri reduse! Numai calitate bună! (1194) 1-3

Beția

Cine vrea să scape de patima aceasta uricioasă, să întrebuințeze „Antibiotinul Vertes”, scutit legal, preparat de mulți încercat, care degustă bețivul de beuturi spirituoase. Fiind fără gust, se poate da pătimășului fără știră sa. Mil și mil de scrisori de recunoștință. 2 flacoane 360 lei prin ramburs.

— Spese postale și ambalaj în regia proprie. — Farmacia la „VULTURUL ALB” Nr. 35, Lugoj, Banat.

Ospătărie, cu casă, carte mare, două so-

proane, 3 pivniți, grajd frumos, fântână cimentată, e de vânzare, cu sau fără inventarul ei.

Tot aici se află de vânzare: o pompă de tras vin, cu prețul de 8000 Lei, cu toate revizitele apartinătoare; — 10 buturi bine conservate, dela 600—1000 litri à, Lei 2.40 per litru; — var stâns à Lei 32 per Ltr.; — cărbuni de lemă pentru ferari, cu prețul de 3 Lei per kilogram. (1192) 1-1

HANS STEPHANI Orăștie, (Str. Mihai Viteazul).

MOTOR

de vânzare, 16 HP, de benzină, stabil, aplicabil în o moară, — în stare bună, cu garanție, effin, condiții de plată după învoială, amatorii să se adreseze la:

(1191) 1-2 Vasile Păpa, preot Beșeș-Alba, Str. I. Parachiv 20.

Strada Luzei 4. — Fondat 1872. Turnătoria de clopote cea mai mare în țară. (1041) 6-10.

3 vagoane de fân

și 2 vagoane otavă, se află de vânzare la subiectul: GHEORGE VONICA, proprietar, A. Vlaicu (Bintin) p. Orăștie. (1184) 3-3

Bolnavii de PLĂMÂNI astmatici bolnavii de popt

scrotulești anemici săracii de sânge slăbiți aia mult dorita ușurare a suferințelor lor prin Siropul VERTES 4 sticle 540 lei prin ramburs.